
Medvědí služba Václavovi

Medvědí služba Václavovi

Kníže Václav je symbolem pátečního svátku - Dne české státnosti. K odkazu zemského patrona se v minulosti hlásil leckdo včetně Heydricha.

V dnešním pojetí se pak Václav často mění v komika; třeba v Plzni bude v pátek krmit medvědy.

Na Fakultě sociálních věd pražské Univerzity Karlovy probíhá seminář o svatém Václavovi a svatováclavských tradicích a už samotné okruhy témat ukazují, jak problematickou postavu z českých dějin si v roce 2000 vybral parlament pro nový státní svátek. Studenti si mají mimo jiné připomenout, jak se kníže Václav měnil v průběhu dějin ze světce ve vlastence, ale také v kolaboranta.

Obětní beránek dějin

Dějinná úloha svatého Václava je už od 19. století součástí rozsáhlé diskuse historiků v takzvaném „sporu o smysl českých dějin“. Jednotlivé politické režimy mezitím Václava využívaly k obrazu svému. Letošní 65. výročí atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha se sice dočkalo intenzivního mediálního ohlasu, ale opomnělo se na roli, jakou svatému Václavovi určil protektorátní režim a zvláště sám Reinhard Heydrich. „Češi svatého Václava oslavují, nemusíme jej líčit jako svatého Čecha, nýbrž tak: svatý Václav byl mužem, jenž pochopil, že český národ může žít jen spolu s německým prostorem,“ řekl Heydrich v interní stranické přednášce už krátce po svém nástupu do funkce protektora.

Svatováclavská orlice se pak v protektorátu stala nejvyšším státním vyznamenáním a svatým Václavem se zaklínali i řečníci na největší (do té doby) národní demonstraci. Dne 3. července 1942 se sešel na Václavském náměstí dav dvou set tisíc Pražanů a po atentátu na Heydricha slíbil věrnost německé říši. A hned 28. září 1942 se při oslavách svátku svatého Václava rozohnil protektorátní ministr Emanuel Moravec: „Budeme-li svorni a jednotni, budeme-li se upřímně řídit politikou knížete Václava, nezahyneme a chorál svatováclavský nebude již modlitbou v nouzi, nýbrž slavnou připomínkou slibů, jež jsme dali říši v jejím velkém boji za lepší svět.“

Církev versus selátka

Dnešní organizátoři oslav už velká slova o svatém Václavovi raději neříkají. Akce v Den české státnosti jsou v drtivé většině pojaty jako zábava „od nevidím do nevidím“, pouze římskokatolická církev hodlá nabídnout i jiný obraz zemského patrona než jen jako středověkého showmana.

„Svatý Václav nejednal na základě síly, ale raději vyjednával. Láska k bližním mu byla přednější než vojenská moc, a proto byl také později vykreslován i jako slaboch. Pro dnešní neklidnou až agresivní dobu je osobnost knížete Václava inspirací,“ myslí si kněz Ervín Morcinek, který se ve Václavovicích na Ostravsku zasloužil o postavení nového kostela, jenž je zasvěcen právě Václavovi.

Kdo nepůjde do kostela, bude odkázán na nejrůznější výklady raných českých dějin. Ačkoli z doby, kdy žil kníže Václav, neexistuje jediná zmínka o městě Ostravě, tamní radniční noviny Centrum už s velkým předstihem oznámily, že letos na náměstí „přijede svatý Václav i s pestrou družinou“. Akce má formu velké historické podívané, radnice slibuje třeba „bujaré tance v gotických krčmách“ i „rožněná selátka“. Jak ale říká Pavel Král, odborník na rané české dějiny z Jihočeské univerzity, „je lepší, když se svátek připomene rožněním prasete než vůbec“.

Organizátoři oslav nemají nouzi o ještě bizarnější nápady. Plzeňská zoologická zahrada připravila akci nazvanou Svatý Václav ukládá medvědy k zimnímu spánku, která vyvrcholí nakrmením huňáče perníkovým dortem s medem a šlehačkou. Děti, které budou v pátek odcházet z plzeňské zoo, si tedy odnesou zajímavý poznatek - svatý Václav býval krmičem šelem.